BILTEN 26

Mart 2022

PLANINARSKI KLUB GORICA PODGORICA

- Aktivnosti kluba u 2021. godini
- Moje druženje sa Mijom Kovačevićem i planinama
- 23. Susreti planinara Balkana iz trećeg pokušaja
- Planinarske sveske
- Putevima stare Crne Gore
- Treća Margarita
- Julijski Alpi – Slovenija
- Vječita djeca u toplini planina

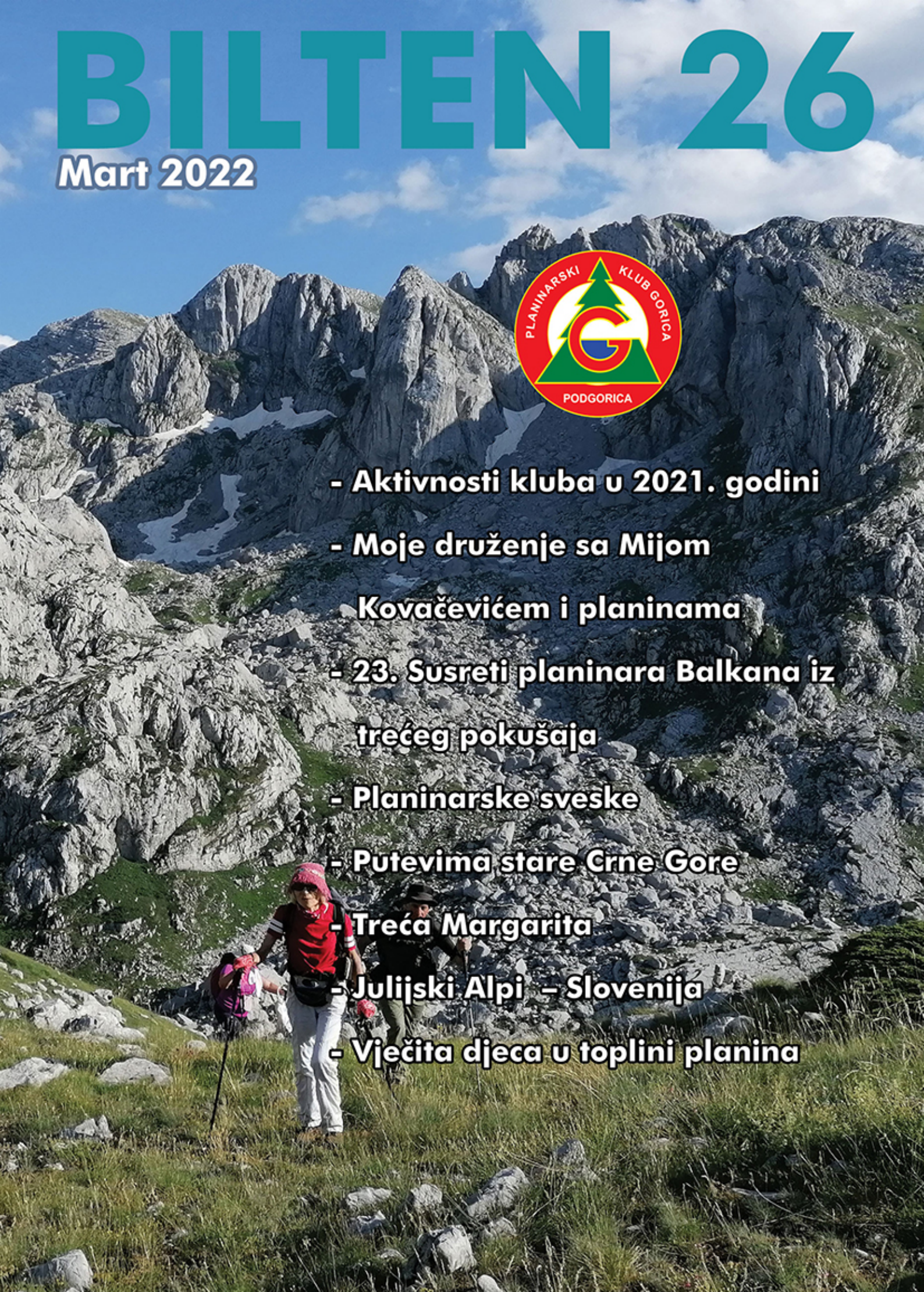

AKTIVNOSTI KLUBA U 2021. god.

Dani Gorice 2021.

Ništa manje složena godina od prethodne, zbog covid-pandemije, nije nas spriječila da skoro svaki vikend provedemo zajedno u planini. I zato smo u 2021. godini dostigli rekordan broj od 56 planinarskih tura, od kojih je bilo šest vikend-tura i jedno putovanje naše delegacije na Balkanske susrete planinara u Novom Mestu u Sloveniji. Realizovali smo skoro dvadeset novih tura, a ponovljene ture smo često dopunjavali nekom novom varijantom pri usponu ili silasku, a trudili smo se i da, uz glavnu turu veće težine, napravimo i lakšu varijantu ili "alteru". Evidencija učešća na planinarskim turama, učešća u vođenju tura i u radnim akcijama na održavanju staza pokazuje ko su najaktivnije planinarke i planinari — predvodnici našeg kluba. Na čelu je Mira Kostić sa 46 planinarskih tura, 5 vođenih tura i 7 radnih akcija, zatim Edita Files Bradarić sa 40 pl. tura, 18 vođenih tura i 1 radnom akcijom, Rajko Mićković sa 39 pl. tura, 12 vođenih tura i 7 radnih akcija. Iza njih po broju učešća na pl. turama su Jelena Milutin sa 35 i Ivica Surjan sa 33 pl. ture. Takmičari u planinskim disciplinama bili su aktivni na održanim takmičenjima iz planinskog trčanja — u Ligi PSCG na "Bjelasičkom maratonu" i "Orjenskom srcu" te na dva takmičenja van Lige "Zimskom maratonu Nikšić" na Vučju i "Bjelasici za sve" na bjelopoljskom dijelu Bjelasice. Naša takmičarka Olivera Božanović osvojila je 1. mjesto u oba kola Lige PSCG i 2. mjesto na oba takmičenja van Lige. Naši predstavnici učestvovali su i na pojedinačnom takmičenju iz planinske orijentacije na Žabljaku.

Najviše aktivnosti na održavanju staza bilo je u posljednjim mjesecima 2021. godine, nakon potpisivanja ugovora sa PSCG za održavanje pet planinarskih staza (ukupno oko 75 km) i to: za dionice transverzala CT-1 (Veruša – Bukumirsko jezero – Maglič – prevoj Prouški) i PPT "Orjen-Lovćen-Rumija" (sozinski i crmnički dio), zatim staza Surdup – Štitan, staza Vežešnik i staza Korita – Grlo Sokolovo. Iako smo sa realizacijom krenuli tek u jesen, dosta smo odradili i nastavili u 2022. godini na djelovima staza koji nijesu pokriveni snijegom.

Po dvadeseti put održali smo našu tradicionalnu planinarsku manifestaciju "Dani

Jubilarna priznanja PSCG

Nagrađena fotografija Detalj sa Hajle Radojko Bošković

Gorice na Bukmirskom jezeru" 24. i 25. jula 2021. Zajedno sa našim gostima i prijateljima pohodili smo obližnje vrhove i družili se pod krovom planinske kuće Petrović. Prvi dan je bio uspon na Velji vrh 1916 m, drugi dan dvije ture — srednja grebenska tura Bigeze 1979 m i druga — uspon na Štitan 2172 m i Surdup 2184 m. Ovo je jedina manifestacija u kalendaru PSCG na području Kučkih planina koja uvijek može ponuditi neke nove ture i aktivnosti.

Povodom 70 godina Planinarskog saveza Crne Gore na Svečanoj akademiji u Kolašinu 27. 12. 2021. uručena su jubilarna priznanja planinarskim pregaocima PK Gorice za sportske rezultate i doprinos razvoju planinarstva i to: 3 Srebrne značke – za Miru Kostić, Milenu Andrijašević i Rajka Mićkovića, Zlatna značka za Editu Files Bradarić i najviše priznanje PSCG ili Povelja za Pavla Bandovića. Velika priznanja i zasluženo prepoznavanje istaknutih članova našeg kluba koji godinama nesebično ulažu svoj entuzijazam, volonterizam i iskustvo za unapređenje i popularizaciju planinarstva, kako u Klubu tako i u PSCG i šire.

Vrijedno je pomenuti da je naš član Radojko Bošković dobio drugu nagradu za fotografiju "Detalj sa Hajle" na međunarodnom konkursu "BMU (Balkan mountaineering union) photo award" pod nazivom "Duša planine". Sa još četiri fotografije predstavio je svoje bogato fotografsko umijeće i poseban osjećaj prema planini i prirodi. Uvijek smo počašćeni njegovim prisustvom i fotografijama sa naših planinarskih tura.

Nažalost, proteklu godinu ćemo pamtiti i po tužnim događajima, u kojima smo ostali bez naših dragih članova i prijatelja. Među njima je osnivač našeg kluba, naš učitelj i poznati aktivista planinarstva u Crnoj Gori Miodrag Mijo Kovačević (1933-2021), zatim svestrani prirodnjak, izuzetan čovjek i planinar, član i našeg kluba u prvim godinama rada Daniel Vincek (1926-2021). Sa nevjericom i velikom tugom zatekla nas je vijest da sa nama nijesu više dojučerašnji aktivni članovi Ljiljana Milić (1951-2021) i Milovan Nikolić (1952-2021) i da nas njihovi koraci neće više pratiti u planini. Ostaće sa nama još dugo u mislima i rado ćemo ih se sjećati.

Edita Files Bradarić,
predsjednica Kluba

MOJE DRUŽENJE SA MIJOM KOVAČEVIĆEM I PLANINAMA

Kad kažemo – susret, prvo pomislimo da je to slučajnost. Međutim, vrlo često se iz susreta izrodi još ponešto, kao što je u mojem slučaju poznanstvo sa Mijom Kovačevićem.

Bilo je to osamdesetih godina kad sam putovala za Pljevlja preko Kosanice. Radila sam u Republičkom hidrometeorološkom zavodu Crne Gore kao samostalni inžinjer za analizu površinskih voda i vazduha. Pošla sam fićom da uzorkujem vode reke Tare za hemijsku analizu i utvrđivanje kvaliteta vode na pojedinim potezima vodotoka. Nakon završenog posla na Tari, krenula sam po uzorke vazduha u Pljevlja. Samo što sam prošla most na Tari fića je počeo da štuca, lupa i navlači na jednu stranu. Zaustavila sam kola pored puta i, onako neiskusna, sama, pitala se - šta sad? I to alata što ima u kolima teško da znam upotrebiti. Nije potrajalo mnogo vremena, pristigla su mnogo otmenija kola od mog fiće i u njima grupa momaka. Tim gorostasima, bez mnogo reči, Mijo Kovacevic je izdao zadatak i odmah su krenuli da menjaju probušenu gumu i zatežu otpuštene šrafove na točkovima. Dok su oni radili, mi smo razmenili par rečenica - ko smo, šta i gde radimo i otkud ovamo. Dok si udario dlanom o dlan, mogla sam da krenem dalje na zadatak.

Mijo je bio na odgovornim funkcijama u Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove i uključio me u njihovo planinarsko društvo . Prva moja planinarska knjižica nosi broj 2/1984 Planinarsko društvo Komovi, Titograd. Naredne godine obiluju zajedničkim akcijama po planinama Crne Gore, Srbije, Makedonije i Grčke. Mijo je bio važan funkcioner, autoritet, pregalac u razvoju planinarstva, a ja sam u njemu vidjela dobrog, pouzdanog vodiča kome mogu da verujem. Kad ste u grupi odgovornih, spremnih i opremljenih planinara mala je verovatnoća za nezgode. Nismo brinuli ni o prevozu, hrani, smeštaju (sve je bilo obezbeđeno od strane SUP-a). Zbog tih pogodnosti zauzvrat sam planinarskom društvu uvek bila na raspolaganju za ulogu domaćice na akcijama i pouzdani član kome se može verovati na reč. Ako bih izdvajala najupečatljivija sećanja iz tog perioda, ne bih smela izostaviti uspon na Olimp, Meteore, Galičicu, Beljanicu, Tabor na

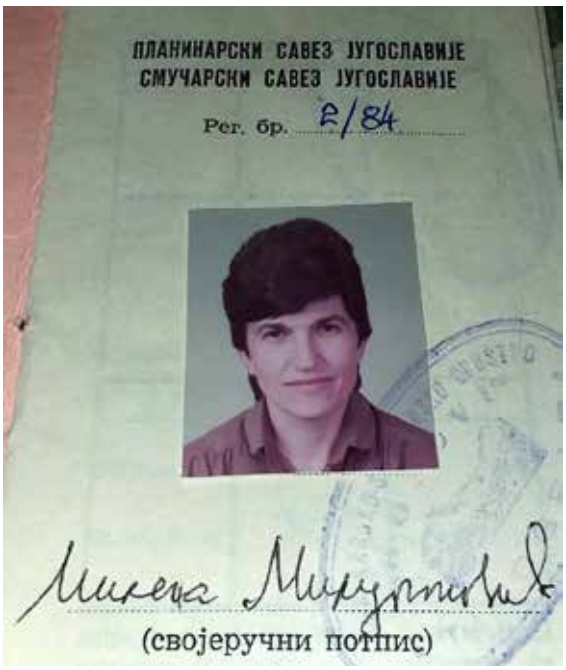

Lipovu, Magle po kuckim planinama. I još nešto posebno – Mijov poklon (ispred planinarskog kluba Gorica, 2002god. povodom odbrane magistarske teze), sliku Ivanbegova ruža, motiv sa katuna Ivanbeg na planini Lola.
Ovo su sećanja na moje prve korake u planinarenju, pod vodstvom savesnog učitelja i humanog coveka Mija Kovačevića. Od njega sam dobijala prave i korisne savete kad su u pitanju crnogorske planine i principi planinarstva. I danas, na izmaku mojeg aktivnog planinarenja, nastojim da se držim tih principa. Neizmerno mu hvala.

Milena Andrijašević

23. Susreti planinara Balkana iz trećeg pokušaja

Vesna Lakuš, lektor Biltena

Epidemija COVID-19 onemogućila je da se 23. Susreti planinara Balkana održe u 2020. godini. Pohodniško društvo Novo Mesto pripremilo je manifestaciju za jun 2021, ali su mjere zdravstvene zaštite realizaciju dozvolile tek u septembru. I tada, od 10. do 12. septembra, broj učesnika je bio ograničen. Okupili su se planinari iz sedam klubova-članova Susreta i četiri kluba-kandidata za članstvo: iz Bosne i Hercegovine (PD Konjuh, PD Koprivnica), iz Bugarske (KET Etropole, TD Rodopea, TDPES Musala), iz Crne Gore (PK Gorica), iz Slovenije (Pohodniško društvo Novo Mesto, PD Postojna, PD Črnomelj) i iz Srbije (PK Železničar, PSK Pobeda).
Sedamdesetak planinara učestvovalo je na tri planinarske ture različite težine na masivu Gorjanci, na granici prema Hrvatskoj. Autobusom smo stigli do polaznih tačaka – Gabrje za težu i srednju turu i Krvavi kamen za lakšu turu. Sve grupe put je vodio do izvora Gospodična (822 m). Prve grupa nastavila je do Trdinovog vrha (1178 m) i sputila se na zaravan Miklavž (969 m), druga i treća susrele su se kod Gospodične i, preko Krvavog kamena, nastavile do Miklavža. Osim prirode srdačni domaćini pokazali su nam i slikoviti grad na Krki, koja je tako čista da u njoj ima riba i ljudi se kupaju.
Po tradiciji, na sastanku predstavnika svih klubova-članova Susreta određuje se domaćin susreta za narednu godinu. Ovaj put naknadno je dogovoreno da 24. Susrete organizuje SPAOK Antigonea (Negotino, Makedonija) 3-5. juna 2022. godine. Takođe, mladi planinari iz klubova-članova Susreta okupit će se u Srbiji, na Rajcu 19-21.avgusta 2022. godine. PK Gorica nema podmladak, ali može predložiti neki drugi klub iz Crne Gore za članstvo u Susretima planinara Balkana, kako bi njegovi članovi iskoristili priliku da obiđu balkanske vrhove i upoznaju planinare iz okolnih zemalja.

(tekst je objavljen i u posljednjem broju Planinskih novina - decembar, 2021)

PLANINARSKE SVESKE

Planinarska sveska sa Magliča,KT-2, CT-1"Planinama Crne Gore"
1. avgust 2015 - 25. avgust 2019.

Odmah se nameće pitanje zašto se ovaj zapis pravi poslije tri godine. Zato što je neko od posjetilaca odnio jednu svesku, pa nema zapisa od 25.08.2019. do 12.11.2021. Nije samo to problem ima ih još – nepravilno skladištenje sveske poslije upotrebe, švrljanje po svesci, cijepanje listova, nečitko pisanje, nepravilno korišćenje pečata (stavlja se u upisnu svesku umjesto u planinarsku knjižicu –dnevnik), čak i neorganske otpatke i smeće neki posjetioci ostave u planini umjesto da ih ponesu sobom do prvog kontejnera. Sumnjam da to rade planinari, podsjećam sve one koji imaju sreću da borave u planinskim visovima da se ponašaju prema planinskoj sredini onako kako nalažu pravila lijepog i kulturnog ponašanja. U planini i u svakoj sredini ponašaj se tako da onaj koji nalazi iza tebe samo prepoznaje tvoje stope koje će mu pokazati da je neko tuda prošao i da je na sigurnoj stazi, ne nikako po lošim navikama i ponašanju. Znači, u svesci ostavi svoje utiske da budu na neki način pouka za one koji dolaze poslije tebe: ime, prezime, datum, utisak, redni broj upisa kluba-društva i na kraju zapakuj svesku pečat i olovku u planinarskoj kutiji.
Nadam se da nijesam bio dosadan i suvišan što podsjećam da budemo dobri i još bolji prilikom boravka u planini i uopšte prema radnoj i životnoj sredini.
Sada iznosim nekoliko zapažanja iz planinarske sveske za navedeni period, a to su: vrh Magliča imao je posjetu 94 dana. Upisano je 609 posjetilaca iz bivše Jugoslavije (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina,

Sjeverna Makedonija), iz Evrope (Francuska, Njemačka, Španija, Mađarska, Poljska, Holandija, Austrija i Češka), iz Amerike, Kanade i, naravno, najviše iz Crne Gore.
Vrh su posjetila 32 planinarska društva i kluba – PSK "Montenegro guide" 4 puta, PK "Oblun" 3 puta, sa 27 učesnika u jednoj turi, i PK "Gorica" 3 puta. Pojedinačno, najviše posjeta: Rajko Mićković 5 puta, Mira Kostić 3 puta, Dušan Delić i Goran Mićković 2 puta. Posjete su bile u svim godišnjim dobima i mjesecima, najviše u avgustu mjesecu. U turnom skijanju Maglič su posjetili 2 puta Ana Medojević, Slobodan Cmiljanić, Simo i Vanja Pejović, s polaskom iz Veruše.
Utisci pojedinaca: studenti iz Novog Sada

Milan Borijev, Milan Žulunski i Aleksandar Đorđević: *"Široka platna Magliča otvaraju nam srce i dušu"*; Suzana i Željko Šćepanović: *"Prvi put iznad 2000m"*; NN: *"Dvije budale iz Zagreba došle se divit onom što u Zagrebu nema"*; Sovjetka i Danilo: *"Ct-1 od Bukumirskog jezera do Štavne, dosta je za danas bilo 26.6.2019"*; Dragan Popović: *"Koliko je iznenađujuće lijep pogled sa Magliča toliko je lijepo i lagano doći do vrha, 50g sam prolazio pored njega i tek danas osvojih vrh"*.
Najmlađi planinar Andrej, star 2 godine, posjetio je vrh Magliča 3.8.2019. godine.

Rajko Mićković

Planinarska sveska sa Mijovića krša, KT-12, PPT "Orjen-Lovćen-Rumija" 6. april 2013 – 31. oktober 2021.

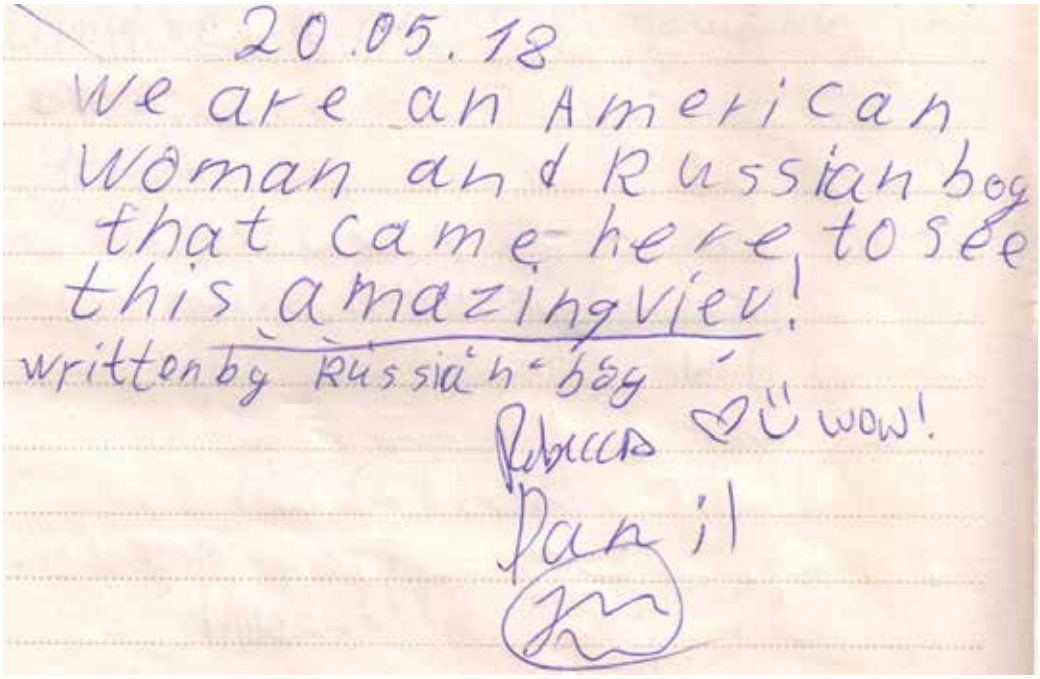

U planinarskoj svesci na Mijovića kršu upisano je 117 posjeta sa 595 posjetilaca u periodu od 6. aprila 2013. do 31. oktobra 2021. godine.
Inostrani državljani zabilježili su 63 posjete – prednjače Rusi, zatim Njemci, Englezi, a nešto manje je posjetilaca iz Švajcarske, Belgije, Francuske, Austrije, Mađarske, Italije, Ukrajine, Poljske i Amerike (SAD). Iz okruženja dolazili su planinari iz Srbije, Slovenije i Sjeverne Makedonije. Znatan je broj (13) mješovitih grupa internacionalnih i domaćih posjetilaca. Najbrojnija grupa bila je ona Planinarskog kluba "Montenegro guide" sa 31 članom. Neka imena ponavljaju se iz godine u godinu – vjerovatno su ti ljudi provodili odmor na primorju pa iskoristili priliku da dođu na vidikovac. Među njima je bilo i porodica sa djecom. Najmlađi posjetioci bile su bebe od 4,5 mjeseca i od 11,5 mjeseci.

Planinari Gorice su sedam puta pohodili ovaj dio transverzale – četiri puta zbog održavanja i remarkiranja staze, a tri puta grupno na planinarskoj turi. Ima dojmljivih komentara u ovoj svesci – od onih u kojima se izražava divljenje prekrasnom pogledu na obalu, na Buljaricu i pohvala za dobro markiranu stazu do primjedbi da je ostavljeno dosta smeća (na lovačkim vidikovcima i sastajalištima, prim. autora). Neki planinari konstatuju da staza nije laka, pogotovo oni koji prolaze transverzalu u cjelosti, i komentarišu različitosti svakog dijela transverzale. Zabilježeni su uglavnom lijepi i pozitivni utisci. Prilikom posljednje posjete ovom dijelu transverzale 31.10.2021. ostavljena je nova sveska u kutiji.

Edita Files Bradarić

Putevima Stare Crne Gore

Pavle Bandović, vodič

Nakon odlaganja zbog covid-epidemije i nepovoljnih meteo uslova, realizovali smo u maju 2021. „turu iznenađenja". To je bio planinarski izlet – kombinacija obilaska kulturno istorijskih spomenika, ruralnih sredina, šetnje u prirodi i upoznavanja sa prirodnim karakteristikama centralnog kraškog dijela Crne Gore. Većina učesnika prvi put prolazi ovim, neopravdano zaboravljenim, putevima.

Sa puta za Danilovgrad skrenuli smo za Bandiće i Zagarač pa u Lazarevu Krstu izašli na stari put Danilovgrad–Čevo iz vremena kralja Nikole. Magla nas je pratila sve dok serpentinama uzanog puta, padinama Garča nijesmo stigli nadomak sela Markovina na obodu poveće vrtače. Tu smo zastali na uređenom platou sa bistijernom, kapelom kod seoske crke Sv. Nikole i groblja. Put dalje vijuga obodom vrtača i uvala kroz selo Velestovo ka Čevu. U toku su radovi na proširenju i asfaltiranju puta.

Pored puta ima i oronulih i obnovljenih kamenih kuća u selima Makljen i Vukov pod, a na nekima su reklame za sušare pršute i za ponude sira i meda.

Istorijsko Čevo, rodno mjesto serdara Janka Vukotića i kraljice Milene, razvilo se na nekoliko glavica kraške zaravni, na raskrsnici puteva za Danilovgrad, Cetinje i Nikšić. Čevo je mjesni centar u opštini Cetinje. Čine ga Čevo, Vojnići, Blizurat, Zaljuće i Miške sela grupisana po bratstvima. U Čevu smo izašli šetnjom na vidikovac sa kojeg se pruža lijep pogled sve do masiva Lovćena i planina bokokotorskog zaleđa. Na vidikovcu smo naišli na tek procvalu majčinu dušicu i biljku od koje se pravi čuveni napitak salep. To je bilo i zgodno mjesto za doručak iz ranca. Laganom šetnjom obišli smo sabornu crkvu Sv. Nikole, crkvu bratstva Vukotića i drugih. Tu je, pored spomenika roditeljima kraljice Milene, nekropola stećaka sljemenjaka što dokazuje

da je ovaj prostor bio naseljen u ranom srednjem vijeku.
Put nas je dalje vodio kroz Miške, selo Resnu, Dub i to dijelom starom cestom, dijelom novom Cetinje-Čevo-Nikšić, u izgradnji. Od Duba rekonstruisanim asfaltiranim putem ulazimo sve dublje u pejzaž „kamenog mora“. Ovuda je nekada vodio karavanski put za Grahovo. Ovaj kraj su Cuce. Put nas vodi pored sela Ržani Do, Grab, Čelina prisojnom stranom iznad dubokih i izduženih vrtača gdje se vide uglavnom ostaci nekadašnjih sela, za koje jedino opominju smjerokazi. Zastajemo u ataru sela Bata kod spomenika posvećenog ratnicima oslobodilačkih ratova i napuštene škole. Spomenik je obelisk na granitnim kuglama. Samo dvije kuće u selu odaju da ima povremenih stanovnika, a brojni ostaci kuća potvrđuju da je ovdje itekako bilo života.
U nastavku puta je interesantno selo Izvori sa crkvom, dubokim vrtačama, izvorima i ponorima. Na jednoj krivini smjerokaz ukazuje na selo Kobilji Do – rodno selo poznatog bubnjara i manifestacije „Cucka jeka“. Put se spušta u široku, veliku vrtaču gdje je selo Trešnjevo. Selo je očuvano, odaje da ima stalnih stanovnika i da se obnavlja. Uzbrdicom dolazimo do prevoja sa kojeg se uočavaju masiv Orjena, Bijele gore i Ledenica, a nakon par kilometara pogled puca na Grahovsko polje.

Tu je konačni cilj ture iznenađenja – varošica Grahovo, raskrsnica puteva i istorijskih događaja. Od devedesetih godina prošlog vijeka je zapostavljana, a stanovništo se raseljavalo. Ipak u novije vrijeme obnavljaju se domaćinstva, a posebno infrastruktura na cijelom Grahovskom polju za proizvodnju ekološke hrane. Na brežuljku koji dominira okolinom 1972. godine izgrađen je spomenički kompleks posvećen Ustanku naroda Crne Gore. To je pogodno mjesto za zadržavanje uz orijentaciju i istorijski čas koji je krunisan zajedničkom fotografijom uz bronzanu skulpturu Ustanka. Od spomenika otpješačili smo do botaničke bašte Arboretum Kovačevića. Biljke sa svih kontinenata, koje je posadio general Vojo Kovačević, impozantnih su visina i obima debala – opet motivi za fotografisanje.

Slijedi kratko putovanje u smjeru mjesta Nudo i skretanje ka Grahovačkom jezeru, a grupa pješaka stigla je dotle za 45 minuta. Jezero je vještačko, napravljeno pedesetih godina prošlog vijeka, namijenjeno vodosnabdijevanju Grahovskog polja i mini elektrani, a obala je uređena za šetnju.
Povratak sa jezera na novi put ka Nikšiću vodio je ponovo kroz Grahovo. Svratili smo na Grahovac, poprište Bitke na Grahovcu. Kod spomen crkve koja je i lijep vidikovac Mišo je istoriju dopunio pjesmom o Grahovcu.
Vrijedjelo je upoznati se sa ovim kutkom Crne Gore, ali ovo nije sve, ima još atrakcija koje treba obići. Povratak preko Nikšića, pogled sa vidikovca na Slansko jezero, Nikšić i vjetroelektrane u predvečerje upotpunio je utisak. Stigli smo preko Danilovgrada starim putem puni utisaka, a neki sa garavim maskama zbog oštećenog auspuha Nikolinog kombija.

TREĆA MARGARITA

Edita Files Bradarić

U prethodnom broju Biltena obećali smo nastavak opisa planinarskih tura sa područja zapadnog Potkomovlja, u čijem se srcu nalazi katun Margarita. Ovu smo turu nazvali Treća Margarita, mada ovaj put nismo prolazili kroz katun, kao u prve dvije opisane ture, ali nam je bio blizu, ušuškan ispod vrhova Komova i Strmenice.

Sredina je septembra, još uvijek je toplo vrijeme, dugotrajna suša je doprinijela da se zeleni i bujni kolorit ovog prostranstva ranije počeo presvlačiti u žute i smećkaste jesenske tonove. Tura započinje negdje oko 1 km od posljednjih kuća sela Opasanica (1159 m), na mjestu gdje se sa lijeve strane strmo odvaja šumski put i uspinje preko Kotića do prevoja (1776 m) i raskrsnice koja lijevo vodi do katuna Preslo, a desno prema Katuništu Vasojevićkom i Strmenici. Usput beremo još po koju zaostalu malinu i kupinu, ali rod je ove godine zbog suše značajno zaostao, prevladavaju crne bobe otrovne ali i ljekovite biljke Atrope belladone. Za ovaj uspon dužine 5,5 km i visinske razlike oko 600 m trebalo nam je oko 2 sata - pravi razlog za odmor i fotografisanje sa obližnjeg vidikovca (1800 m). Nastavljamo putem do iznad Katuništa Vasojevićkog, sa kojeg se otvara prekrasan pogled na Komove (Ljevoriječki, Kučki, Rogamski) i Veliki i Mali Suvovrh. Nakon 2 km blagog uspona, za sat vremena došli smo na vrh Strmenice (1959 m). Preko Strmenice ide grebenska tura prema Platnu Jelića i Rogamu koja povezuje ove vrhove sa Komovima, prekrasan krajobraz i panorama koja podsjeća na grebensku turu preko Popadije, Talijanke i Volušnice sa pogledom na Karanfile. Ne zadržavamo se mnogo na vrhu jer nas čeka još 2/3 ove ture u pravcu sjevera. Blago silazimo do Svatovskog groblja, tu je i raskrsnica puta koji ide od katuna Velja rupa prema drugim katunima i sa pravcem iz kojeg smo mi došli. Travnatim terenom i preko rumenih borovnjaka blago prelazimo preko Vrela i nastavljamo sjeverno prema Kukoraj brdu. Od Vrela se u pravcu sjeveroistoka odvaja greben prema vrhu Jelenjak (1891 m), otkriva se i Vasojevićki kom u nizu sa ostalima. Sa druge strane, prema zapadu, spuštaju se kunjevi i udoline prema rijeci Tari, u daljini naziremo vrhove Moračkih planina, nešto bliže izdiže se oštra Ostrvica, a na sjeveru blaga kontura vrhova Bjelasice. Nakon pet

sati planinarenja nalazimo se na posljednjem vrhu ove ture — Kukoraj brdu (1961 m) i sada već jasno sagledavamo našu stazu koja se preko strme padine Kukoraj brda spušta do izvora Kajčin potok (1404 m, spuštanje 550 m u 2,5 km). Ova je osojna padina zadržala svježinu, tako da na njoj još uvijek nalazimo i beremo planinski čaj, a u području potoka sočnu hajdučicu. Od Kajčinog potoka opet smo na šumskom putu, ali kod prve raskrsnice silazimo niz put kroz šumsku vlaku i zapuštenu stazu koja nas dovodi do prve kuće iznad Bara Kraljskih. Preko livada spuštamo se tačno na magistralni put Mateševo - Trešnjevik i do škole u Barama Kraljskim (1084 m), gdje završavamo našu turu. Većina planinara je prvi put prolazila ovom stazom, svi su bili veoma zadovoljni bogatstvom pogleda i jednostavnošću staze . Karakteristike ture: tura je srednje teška, dužine oko 15 km, ukupne visinske razlike oko 900m, utrošeno je 7 sati za njen prolazak. Idealna planinarska tura za proljeće, ljeto i jesen, a u zimskim snježnim uslovima, uz određene kombinacije sa dionicama prethodnih tura, za ture na krpljama i turno skijanje. Zbog prilaznih šumskih puteva i travnatog blagog terena na vrhovima idealna je i za planinski biciklizam.

Naša mala galerija...

Julijski Alpi – Slovenija

(Triglav, najviši vrh Slovenije, i veličanstveni Jalovec)

Julijski Alpi su gorski masiv u južnom dijelu Alpa, prostiru se u sjeverozapadnoj Sloveniji i sjeveroistočnoj Italiji. Ime su dobili po rimskom caru Gaju Juliju Cezaru.
Najviši vrh Julijskih Alpi je u Sloveniji na planini Triglav (2864) (bio je najviši vrh u Jugoslaviji), a drugi po visini je Montaži (2753) koji se nalazi u Italiji. Većina Julijskih Alpi pripada Triglavskom nacionalnom parku od 4.400 m2 i u Sloveniji se graniče sa rijekama Savom i Sočom. Dijele se na Istočne Julijske Alpe (Triglav, Škrlatica, Mangart, Jalovec…) i Zapadne Julijske Alpe (Montaž, Viš, Visoki Kanin...)

10. jul 2021. nedjelja
Već duže razmišljam o Triglavu i u 2021. godini stvorili su se uslovi da se ostvari naizgled nemoguć plan. Zbog trenutne epidemiološke situacije u svijetu, bilo je otežano putovanje van granica naše zemlje. Te nedjelje za ulazak u Sloveniju nijesu bile potrebne nikakve potvrde i imala sam slobodne dane za praznik 13. jul. Putujem sa Marjanom Marjanovićem, kojemu je ovo drugi put da penje Triglav, tako da imam iskusnog i pouzdanog vodiča za jedan ovako ozbiljan uspon.

11. jul 2021. ponedjeljak
Iz Ljubljane krećemo oko 8 h i za nekih sat vremena stižemo do početne tačke. To je mjesto Pokljuka (Rudo polje) na 1400 mnm. Na tabli na početku staze piše da je do vrha potrebno 6 sati i da ima 12 km do Triglava. Kroz šalu komentarišemo da će nama trebati 5 sati, ne znajući šta nas očekuje. Idemo desno uzbrdo šumskim putem prema planini Konjščica. Put, isprva strm, zakratko nastavlja umjerenim usponom sve dok ne pređe u pješačku stazu. Ona vodi uz potok Ribnice, prolazi pored vodopada i izbija na pašnjake. Tamo je pastirska kuća, od koje staza ide strmom livadom prošaranom patuljastim borovima, prvo umjerenim, a zatim jako oštrim usponom i izlazi na travnati dio, skreće lijevo i stiže do ulaska u Nacionalni park Triglav. Od ove tačke slijedi uspon na Studorski prevoj s kojeg se otvaraju nezaboravni vidici. Dalje staza vodi po padinama Veliki Draški vrh, Tosca, stalno malo dobijajući i gubljeći na visini do rakršća, od kojeg se spušta do strmnih padina na kojima je planinarska staza usječena u stijenama. Nakon ovog dijela staza se lagano uspinje, dolazi do raskršća na kojem treba skrenuti desno u smjeru Vodnikovog doma. Nakon 3 sata hoda stižemo do Vodnikovog doma na 1805 mnm, gdje je priika za pauzu i novu zalihu vode sa izvora.
Dom je podignut 1895. godine i prvi njegov upravnik je bila Rozalija Škanata koja se popela na Triglav u suknji kad je imala 20 godina. Dom je dobio ime po slovenačkom pjesniku, novinaru i duhovniku Valentinu Vodniku.
Od planinarskog doma nastavljamo ravno u smjeru Triglava, a staza se počinje umjereno penjati po padinama Vernera. Na ovoj dionici prvi put nailazmo na sajlu koja pomaže pri savladavanju kraće stijene, a nakon nje brzo se stiže do strme stijene Skoka, uz koju se dobro osiguranim stepenicama stiže na vrh Skoka. Staza dalje vodi po prostranom području gubeći malo na visini do sedla Konj (2020 mnm), i odatle skrećemo lijevo ka planinarskom domu Planika, do kojeg, kako piše na putokazu, ima još sat hoda. Ovim dijelom puta oprezno hodamo, jer je put uzak i ima sipara. Susrećemo planinare, koji su već bili na vrhu i, uz pjesmu, brzo se spuštaju.
Stižemo do doma Planika (2401 mnm), u 13.55 h. Dom je podignut 1871. godine i nosio je ime Marije Terezije. Planika je najpoznatija evropska gorska ruža, zaštićena u svim alpskim zemljama, i raste na visinama 2000 do 2900 m.
Nailazimo na snijeg, koji treba preći da bismo stigli do stijena i krenuli na završni uspon. Prije toga stavljamo pojas, karabinere i prusik da bi se osigurali i bez-

bjedno odradili uspon. Već neko vrijeme nas prate tamni oblaci koji najavljuju kišu. Prelazimo dio gdje je snijeg i ulazimo u stazu na kojoj je potrebna puna pažnja i koncentracija. Susrijećemo porodicu sa đecom, koja se spustaju lagano, i sama pomisao da su đeca to popela malo me hrabri - možda nije to toliko zahtjevno.
Nailazimo na prve klinove između dvije stijene. Počinje sitna kiša i sve je klizavije, a onda odjednom veliki pljusak koji stvara potočiće između stijena. Jakna mi je potpuno mokra, hvata me jeza od hladnoće i drhtim. Triglav ne vidimo, skroz je u magli, i - odustajemo, ne možemo nista uraditi ako nam to planina ne dozvoli. Vraćali smo se već desetak minuta kada je kiša naglo stala, sve se smirilo i čak se stidljivo pojavilo sunce. Pokušaćemo još jednom. Tek sad vidim da treba preći kompletan greben, uzak 20-30 cm, a dolje je provalija. Dobro je što imaju sajle pa sam svaku „ispoštovala" i kad nije bilo neophodno. Nema nikoga na stazi osim nas, što je rijetkost, samo susrijećemo planinare koje je na vrhu uhvatila kiša pa su ostali u zaklonu u Aljaževom tornju. Vrijeme se

stabilizovalo, polako napredujemo i kroz maglu vidim dugo očekivani toranj koji je izgradio Jakob Aljaž 1895. godine. Visok je 1,90 m i unutra može da stane nekoliko planinara. Trebalo nam je 2 sata i 10 minuta za završni uspon od planinarskog doma, bili smo na vrhu u 16.25 h. Samo smo napravili par fotografija i bez zadržavanja krenuli nazad. Planina Triglav (2864 mnm) ime je dobila po božanstvu Južnih Slovena koje je imalo tri glave i oblikom podsjeća na neosvojivog diva. Prvi su se na vrh popeli mještani iz okonih sela 1778. godine.

Mi, nažalost, nismo mogli uživati u pogledu jer je bila magla. U povratku je trebalo preći istu dionicu, takođe pažljivo jer su stijene bile mokre. Do doma Planike stigli smo u 18:22h. Požurili smo do polazne tačke, ali uhvatio nas je mrak. Na puteljku kroz šumu vidljivi su bijeli kamenčići, staza je utabana pa nam je to olakšavalo kretanje dok nijesmo izašli na makadamski put. Do kola smo stigli oko 21:30 h. Za 12 sati prešli smo 25 km sa visinskom razlikom 1655 m.
Iako smo unaprijed platili noćenje u 1A Adventure hostelu, morali smo prespavati u kolima, jer poslije 22 h ne primaju goste.

12. jul 2021. utorak
Dan za predah i obilazak Bledskog jezera i Ljubljane.

13. jul 2021. srijeda
Uspon na Jalovec počinje iz mjesta Rateče (870 mnm), na tromeđi, Slovenije, Austrije i Italije, nad kojim se uzdiže poznata skijaška skakaonica Planica. Krenuli smo u 8 h i za sat vremena makadamskim putem došli do planinarskog doma Tamar (1108 mnm) smještenog pod samim stijenama. Dom je otvoren tokom cijele godine i dobra

je polazna tačka za uspone na masiv Ponce, Jalovec (6 sati) i Mangart (8 sati).
Od planinarskog doma krećemo markiranom stazom prema Ponci i Jalovcu. Na raskršću staza vodi pravo i nastavlja uzbrdo kroz šumu pa izbija na kamenjar i uz dosta dugačak sipar, koji nas sve dublje uvlači među stijene. U trenutku shvatite da ste samo sitni dio veličanstvene prirode. U samom siparu na 1563 mnm staza se račva – lijevo ide kroz Jalovsku škrbinu, a mi ćemo desno prema Kotovom sedlu. Dotle nam je trebalo 2 sata i 15 minuta hoda. Na tabli piše da do Jalovca treba još 4 i po sata, a tu je i mali trougao sa znakom upozorenja da ulazimo na zahtjevnu stazu. Nakon skretanja staza vodi ukoso ulijevo najprije preko sipara, a onda po kamenjaru do izlaska na Kotovo Sedlo (2134 mnm). To je visoravan smješena između Jalovca i Kotove špice, iznad Loške doline, rijeke Koritnice i doline Tamar. Sa Kotovog sedla planinarska staza vodi najprije po grebenu, zatim skreće blago desno i izbija na zapadne obronke Jelovca. Nastavljamo spust po grebenu sedla, na raskršću puteva - pravo za Jalovec (desno je za Mangart) i dalje do jugozapadnog dijela Kotove Špice. Tamo je na 2376 mnm bivak - sklonište smješteno ispod veće stijene, koja mu služi kao zaklon od vjetra i moguće lavine. Bivak ima oblik prizme i djeluje futuristički. Izgleda kao kopija vrha Jalovca. Odatle pogledom pratimo markaciju i izgleda nemoguće proći stazu pred nama. Ali postoji uzani putić kojim se treba popeti po siparu i potrebno je oprezno

hodati, jer i mali pogrešni korak ne bi dobro završio.
Nailazimo na snježnik i dio puta koji vodi na stijene, pokriven siparom. Nijesam sigurna da to mogu bezbjedno proći, nemamo konop da bih mogla laganije prevazići tu prepreku. Ima još nekih sat vremena do vrha i predstoji tehnički najzahtjevniji dio staze. Marjan će nastaviti, ali ja ostajem da ga tu čekam. Na tom mjestu vidim ploču u spomen na planinarku koja je tragično tu završila. Odjednom je zahladilo, oblačim sve što imam u rancu, dodatne pantalone, jaknu. Uživam u pogledu, pored mene su i ovce i to na ovoj visini. Osjećam da mi se spava pa hodam sa jednog brdašca na drugo da bih se ugrijala. Nakon sat vremena, kad je trebalo da Marjan bude na vrhu (i bio je u 13.55), krenula sam da se spuštam i da ga čekam ispod Kotove špice. Ostavila sam mu poruku u kesi učvršćenoj sa par kamenčića da je vjetar ne odnese. Vrh Jalovca nije se vidio, bio je potpuno pokriven maglom. Prošlo je 2 sata i 15 minuta otkako smo se Marjan i ja razdvojili kada sam ugledala siluetu kroz maglu. Sretno se vratio, ali uspon nije bio lak – smet uz stijenu zadao mu je prilično muke i morao je cepinom praviti prolaz.
U povratku krenuli smo drugim putem, preko Jalovske škrbine, nadajući se da je staza lakša. Tamo je bilo snijega, onda i sipar pa ogromno kamenje. Vjetar je postao tako jak da se nijesmo mogli normalno kretati. Zato smo odustali i vratili se putem kojim smo došli jer je u zavjetrini. Uvijek mi je uspon lakši bez obzira na težinu staze jer prilikom spusta treba veća opreznost . Oko 17 h bili smo kod prvobitnog skretanja za Kotovo sedlo, na 1563 mnm. I ovaj put uhvatila nas je kiša – jak pljusak, u kojem kabanice nijesu pomogle, pratio nas je oko sat i po, a prestao kad smo stigli do planinarskog doma Tamar.
Prešli smo ukupno 24 km, 1920 m visinske razlike, ukupno trajanje uspona i spusta je 11 sati i 30 minuta, zahtjevnost staze: ekstremno teška.
Sa 2645 mnm Jalovec je šesta planina po visini u Sloveniji, jedna od najljepših u Julijskim Alpima. Izdiže se iznad doline Tamar/ Planice, Trente i Koritnice. Iz svake doline drugačiji je pogled na vrh koji ima oblik kristala. Slovenci ga zovu „Kralj slovenskih gora“.

Olivera Božanović

Vječita djeca u 'toplini' planina

Ivana Mujović

Naša grupa u kombiju — obično svako uvijek sjedi na istom mjestu. Odmah primijetiš ko fali, tu su i oni koji gotovo nikad ne propuste turu.
Sijede glave vire, spremne bilo đe da pođu. Glave sijede, ali oči vedre i bistre, pune života kao u mladosti. Noge im jedva čekaju da nonšalantno odšetaju kako niz brda i planine, tako i uz njih. Gledam ih i slušam — odmjereno i jasno govore. Uvijek se ima šta čuti "… pa ti naši usponi… pa ti naši odmori…". Znaju oni da taj umor nije ništa. Idu tako radno i sa ciljem i kroz svoj život. Znaju da, kad malo odmoriš, lako nastavljaš dalje. 'Fil' jednog pa drugog… i sve tako. Navikli da rade i da su u pokretu, nastavljaju da hrle planinama u posjetu i zagrljaj. Ponesu li sobom misli, terete ili obaveze kao što nose teške planinarske rančeve? Ako možda toga i ima, na njima se ne vidi.
Svaka pojedinačna specifičnost, vremenom brzo postaje jasna. Znamo ko zaostaje. Znamo ko uvijek u rancu ima crni luk i slaninicu. Znamo ko pravi najljepše fotografije. Znamo ko bere sve što se može ubrati. Znamo ko najviše voli da se fotografiše. Znamo ko to voli neprohodne, zarasle jaruge.
I tako planinarenje postaje značajan dio rutine života, nalazi svoje mjesto i uvlači se u krv, nečujno a sigurno. Nije to samo jedan dan u nedjelji. Kao sve što je lijepo, tako i ono ne traje samo dok traje. Po povratku se odmaraš i raspremaš… razgledaš fotografije… pun si adrenalina i utisaka... zadovoljan si i kao da nisi umoran, a jesi. Sjutradan te od malo teže ture bole noge, ali drži te energija i neki polet, srećan si što si bio na nekom novom vrhu ili u novom predjelu, u svojoj prelijepoj zemlji. Kroz glavu ti nepre-

stano naviru, prolaze, zadržavaju se razne slike... riječi… osjećaji … koje si imao dok si bio tamo. Danima je tako.
Četvrtak— već potpuno odmoran željno čekaš poruku s obavještenjem đe je sljedeća tura . Gledaš raspored na poslu da bi to uklopio.
Subota — spremaš ranac… hranu… opremu… slatkiš…
Voliš svoj kutak sa svom opremom za planinarenje. Često obilaziš sportske radnje i dokupiš bar neku praktičnu sitnicu, modnu traku na primjer. Vremenom imaš sve što ti je potrebno. Sjećaš se kako si sve što si ponio na planinu, tako slatko pojeo. Ruka ruci uvijek nešto dodaje. Dijelimo. Ako ostaneš bez nečega ili nisi ponio, uvijek neko drugi to ima i uvijek ti bude dato. Sa nekim popričaš više, sa nekim manje, a onda na nekoj sljedećoj turi, najviše sa nekim desetim. Nekad samo ćutiš. A to se uvijek poštuje! To ima svoje mjesto, svoj kutak, svoju potrebu i svoje značenje — za uživanje, za razmišljanje, posmatranje, odmor… Planinari — vječita djeca u radosti života. Vječita djeca u 'toplini' planina.
I to ostaje neokrnjeno, samo se dodaje, nadovezuje, kalemi i slaže u još veću ambiciju i ljubav ❤

Realizacija akcija PK Gorica u 2021.g.

R.b.	Mjesec	Datum	Naziv	Vodič / Organizator
1	januar	1.01.2021.	Ćemovsko polje - Cijevna	Edita Files Bradarić
2		2.01.2021.	Petrovići - Blizna, Piperi	Edita Files Bradarić
3		7.01.2021.	Jezerine , krplje	Edita Files Bradarić
4		9.01.2021.	Kokoti-Velji vrh-Grbavci	Rajko Mićković
5		17.01.2021	Veruša - Crna planina zimski uspon	Rajko Mićković
6		30.01.2021.	Lovćen,I korita kružna zimska tura	Edita Files Bradarić
7	februar	7.02.2021.	Žabljak-Bosač- Ražana glava- krplje	Nikola Nikezić
8		7.02.2021.	Dajbabe - Podgorica	Pavle Bandović
9		14.02.2021.	Vežešnik	Mira Kostić
10		21.02.2021.	Veruša - Bukumir, krplje	Edita Files Bradarić
11		21.02.2021.	Vežešnik	Dragoljub Krgović
12		28.02.2021.	Kržanja - Kučki Lisac zimska	Rajko Mićković
13	mart	7.03.2021.	Slacko - Štavanj kružna	Edita Files Bradarić
14		28.03.2021.	Živa, Ilijino brdo, Koricki brijeg iz Blizne	Mira, Rajko, Edita
15	april	11.04.2021.	Radunovići - Brotnjik	Dragoljub Krgović
16		18.04.2021.	Busovnik	Rajko Mićković
17		25.04.2021.	Crna planina zimski uspon	Rajko Mićković
18	maj	1.05.2021.	Kanjon Mrtvice	Mira Kostić
19		3.05.2021.	Štitari- Soko grad - Kosijeri	Edita Files Bradarić
20		9.05.2021.	Bjelasički maraton	pk visokogorci
21		9.05.2021.	Donje Stravče - Orline	Rajko Mićković
22		16.05.2021.	Putevima Stare CG - Grahovo	Pavle Bandović
23		21.05.2021.	V Pohod na Prošćenjske planine	Pk P.planine
24		23.05.2021.	Donje Ledenice-Šanik- Vranovo Brdo PPT	Edita f. B P.Bandović
25		29.05.2021.	Sinjavina -Kođačka kosa-Govedari	Dragoljub Krgović
26	jun	4-6.06.2021.	Orjenski maraton- liga planinskog trčanja	pk subra
27		6.06.2021.	V.Ostros - Smerdec- Mide	Aleksandar Marđonović
28		13.06.2021.	Mramorni i Gradni vrh - Vojnik	Olivera Božanović
29		20.06.2021.	Memorijal Džambas Bjelasica	Pk Džambas
30		21.06.2021.	Goransko- Žarišnik, Piva	Branka Adžić
31		27.06.2021.	Mali Žurim,Sv. Ilija i Nikola- Kapetanovo j.	Rajko Mićković
32	jul	4.07.2021.	Ždrebarnik - Kučke planine	Edita Files Bradarić
33		10-11.07.2021.	Zeletin	Aleksandar Marđonović
34		13-14.07.2021.	Durmitor- Memorijal, Škrčka j. I Planinica	Edita Files Bradarić
35		24-25.07.2021.	Dani Gorice na Bukumirskom jezeru	Edita F.B. Rajko M.Pavle B.
36	avgust	1.08.2021.	Prutaš, Durmitor	PK Piva Plužine
37		7-8.08.2021.	Memorijalni pohod na Komovima	Pk Kom Andrijevica
38		14-15.08.2021.	Vranješka dolina i Ljubišnja	V.Šestović, O.Božanović
39		22.08.2021.	Karaula , Prokletije	Edita Files Bradarić
40		28-29.08.2021.	Zagrad - Ravni klek- Lubnice, Bjelasica	Ivo Šćepanović
41	septembar	4.09.2021.	Pl. staza Veljko Vlahović, Trmanje	Pk Visokogorci, Pk Kapetan
42		10-12.09.2021.	23.Balkanski susreti planinara, Slovenija	PD Novo mesto, Slovenija
43		12.09.2021.	Jajac, Piva	Branka Adžić
44		19.09.2021.	Opasanica-Strmenica-Bare kraljske	Rajko Mićković
45		26.09.2021.	Gusar, Sinjavina	Dragoljub Krgović
46	oktobar	3.10.2021.	Krutaš , Moračke planine	EditaF.Bradarić, D.Delić
47		9.10.2021.	Radovići - Žanjice, Luštica	Edita Files Bradarić
48		17.10.2021.	Trešnjevik-Lisa-Kralje, Bjelasica	Aleksandar Marđonović
49		24.10.2021.	Ivanova k.-Babina g.- Treštenski vrh,Lovćen	Brano Perović
50		31.10.2021.	PPT Sozina Paštrovska gora -Sutorman	Mira Kostić
51	novembar	7.11.2021.	Korita- Kodra kučka , Kučke planine	Rajko Mićković
52		13.11.2021.	Vjeternik - Seoštice	Rajko Mićković
53		21.11.2021.	Sovrh - Kučke planine	Edita Files Bradarić
54	decembar	4.12.2021.	Suka Gruda	Mira Kostić
55		12.12.2021.	Hum vitojski	Edita Files Bradarić
56		19.12.2021.	Rači - Momče	Edita Files Bradarić

Fotografije Radojko Bošković

UMOBOLINE

Evo nekoliko mojih umobolina:

**Junaku je uvijek kraći fitilj nego čovjeku.*

** Ni najveći pisci nemogu naplatiti jednu svoju stranicu kao običan advokat.*

**Mnogo je bitnije kakve stavove pišeš nego kako se deklarišeš.*

**Obraz za hljeb nikada,*
Hljeb za obraz uvijek.

**Pamti pa vrati, pa opet navrati.*

**Svaka pamet je ništavna ako je ne prati mudrost.*

**Buknuti ili umuknuti treba samo izabrati pravo vrijeme.*

** Ako ne trčiš dok si zdrav trčaćeš doktoru kad se razboliš.*

RaZuM

Priprema za elektronsko objavljivanje, štampu i prelom: Saša Petrović

CT-1

PLANINARSKI KLUB GORICA
PODGORICA